

دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی

دانشکده علوم تربیتی و رفاه اجتماعی

گروه مددکاری اجتماعی

طرح جامعه ای

طرح تشکیل نهاد ساماندهی کمک های مردمی در سوانح و بلایا در جمعیت هلال احمر جمهوری

اسلامی ایران

استاد محترم: جناب آقای دکتر جوادی

تهیه کننده : مهري سادات نكوئي

دانشجوی کارورز جامعه ای (۲) مددکاری اجتماعی؛ ورودی ۱۳۸۸

به منظور انجام بخشی از تکالیف درسی کارورزی مددکاری جامعه ای (۲)

تاریخ ارائه گزارش ۱۳۹۲/۰۱/۲۶

نیمسال دوم تحصیلی ۹۲ - ۱۳۹۱

فهرست مطالب

۳.....	بیان و ضرورت مسئله.....
۱۰.....	ضرورت انتخاب روش جامعه ای.....
۱۳.....	بررسی نحوه عمل ارگان های دولتی هنگام بروز سانحه.....
۱۴.....	نقش فدراسیون بین المللی جمعیت های صلیب سرخ و هلال احمر.....
۱۷.....	طرح پیشنهادی نهاد ساماندهی کمک های مردمی در سوانح و بلایا.....
۱۷.....	سازمان های هدایتگر.....
۱۸.....	تشریح هدف:.....
۱۹.....	راهکارها.....
۲۰.....	چارت تشکیلاتی.....
۲۱.....	اهم شرح وظایف.....
۲۲.....	نتیجه و خلاصه گیری.....
۲۴.....	منابع.....

بیان و ضرورت مسئله

از زمان خلقت بشر تا کنون طبیعت به عنوان اولین جایگاه زیست انسان مورد توجه بوده است. او از دیر باز مقهور بلایای طبیعی چون زلزله، آتشفشان، رانش زمین و ناملایمات جوی چون سیل و طوفان بوده است. این بلایا ضمن به خطر انداختن جان انسان ها باعث تخریب محیط زیست او و سرمایه های زندگی اش گردیده است. امروز نیز با وجود پیشرفت علم و فناوری و برنامه ریزی کلان، نه تنها قادر به مقابله با بسیاری از این حوادث و بلایا نیست بلکه متأسفانه در بعضی موارد خود باعث تشدید آنها گردیده است از جمله آن میتوان به وقوع جنگها، آتش سوزی ها و حوادث شیمیایی و هسته ای و... اشاره کرد.

ایران از جمله کشورهایی است که با توجه به شرایط اقلیمی و جغرافیایی و زمین شناسی و وجود سایر عوامل مخرب طبیعی و نیز موقعیت خاص استراتژیک جز مناطق بلاخیز جهان بوده این سوانح همه ساله جان دهها هزار نفر را به خطر انداخته و موجب خسارات ملی بسیار زیادی گردیده است.

در زیر تنها آماری از وقوع یکی از سوانح طبیعی یعنی «زلزله» در ایران، فقط در ۳ دهه اخیر مشاهده

می کنید:

۱- زلزله های گلباف و سیرچ سال ۱۳۶۰ کرمان

ساعت ۲:۵۴ دقیقه بامداد روز پنجشنبه ۲۱ خرداد ماه ۱۳۶۰ زلزله ای به بزرگی ۶.۷ ریشتر در کرمان رخ داد که در اثر آن شهر گلباف ویران شد و ۱۱۰۰ نفر کشته و ۴۰۰۰ نفر زخمی بر جای گذاشت. دقیقاً ۴۶ روز پس از آن، در ساعت ۲۰:۵۲ روز سه شنبه ۶ مرداد ۱۳۶۰ زلزله دیگری با بزرگی بیش از زلزله اول (۷.۱ ریشتر) موجب ویرانی سیرچ، چهارفرسنگ و قرا حوالی آن شد و ۱۳۰۰ نفر کشته و هزاران نفر زخمی شدند و ۸۵ درصد شهر هم تخریب شد.

۲- زلزله های رودبار و منجیل

این رویداد در ۳۱ خردادماه سال ۱۳۶۹، برابر با بیستم ژوئن سال ۱۹۹۰ در ناحیه رودبار، منجیل و لوشان دربخش باختری البرز سبب کشتار نزدیک به ۳۵ هزار نفر، مجروح شدن ۶۰ هزار نفر و بی خانمانی بیش از نیم میلیون نفر شد. در این واقعه حدود ۲۰۰ هزار واحد مسکونی تخریب شد که تعداد ۶۰ هزار

واحد از آن به کلی ویران شده بودند و خسارات اولیه ناشی از زلزله بیش از ۸۰۰ میلیارد ریال تخمین زده شد.

۳- زلزله ۷.۳ ریشتری بیرجند

پس سالها از وقوع زلزله رودبار، این بار زمین در ۲۰ اردیبهشت ماه سال ۷۶ کام مردم بیرجند را تلخ کرد و این زلزله ۷.۳ ریشتری، جان حدود ۱۵۰۰ نفر را گرفت و خانه‌ها را ویران کرد.

۴- زلزله شهرستان بوئین زهرا قزوین

این زمین لرزه ۶.۶ ریشتری که در ساعت ۷:۲۸ دقیقه صبح اول تیرماه سال ۸۱ رخ داد صدها کشته و هزاران مجروح برجای گذاشت و موجب خسارت ۵ هزار واحد مسکونی شد.

۵- زلزله ۶.۵ ریشتری بم

زمین لرزه ای با قدرت ۶.۵ ریشتر، ۵ دی ماه ۱۳۸۲ بم در ساعت ۵:۲۶:۲۶ به وقت محلی، در شهر تاریخی بم در جنوب شرقی کشور و در جنوب شرقی کرمان رخ داد. این زلزله در ساعات آغازین بامداد که اکثر ساکنان بم خواب بودند اتفاق افتاد، که این مساله را می توان به عنوان یکی از عوامل تشدید تلفات جانی در نظر گرفت. آمار تلفات رسمی بیش از ۲۵ هزار نفر و مجروحان حدود ۵۰ هزار نفر اعلام شد که بیش از یکصد هزار نفر نیز بی خانمان شدند.

۶- زلزله ی فیروزآباد با شدت ۶.۳

زلزله بعدی در سال ۱۳۸۳ در فیروزآباد با شدت ۶.۳ ریشتر رخ داد که منجر به ریزش کوه و خسارات شد.

۷- زلزله کرمان لرزید

زلزله کرمان نیز در آستانه نوروز ۱۳۸۴ با زلزله‌ای به بزرگی ۶.۴ ریشتر لرزید این زمین لرزه که در عصر ۴ اسفندماه ۸۳ رخداد موجب مرگ ۶۱۲ نفر و تخریب روستاها شد.

۸- درود لرستان باز هم لرزید

۱۱ فروردین ۸۵ بود که چندین زمین‌لرزه که بزرگترین آن ۶ ریشتر بود در حوالی استان لرستان را لرزاند. این زمین‌لرزه ۶ ریشتری که در ساعت ۴ و ۴۷ دقیقه و ۳ ثانیه رخ داد ۷۰ کشته و ۱۲۶۴ مجروح برججای گذاشت و موجب تخریب ۳۰ تا ۱۰۰ درصدی حدود ۳۳۰ روستا از شهرستانهای دورود، بروجرد، خرم‌آباد و الشتر استان لرستان شد.

۹- زمین‌لرزه‌های دیگر باز هم درود

شنبه ۱۵ آبان سال ۸۹، زمین‌لرزه‌ای با شدت ۴.۹ ریشتر در شهرستان دورود در ساعت ۷:۲۲ صبح رخ داد و موجب ترس مردم شهرستان دورود شد و بر اثر این زلزله نسبتاً شدید تعدادی واحد مسکونی در دورود دچار خسارت شدند. این زمین‌لرزه که آخرین زلزله کشور قبل از زمین‌لرزه اخیر اهر بود به دلیل نوع لرزش زمین و عمق کم وقوع آن بیش از یکصد زخمی برجای گذاشت.

۱۰- زلزله اهر، ورزقان و هریس

عصر روز شنبه ۲۱ مردادماه سال ۹۱ مصادف با شب ۲۳ ماه رمضان، دو زلزله به بزرگی ۶ و ۶.۲ ریشتر در اعماق درونی زمین شهرستان‌های اهر، ورزقان و هریس را با ۲۴۵ روستا لرزاند؛ این زلزله ۲۵۸ کشته داشت، هزار واحد مسکونی در روستاهای استان آذربایجان در اثر زلزله اخیر ۱۰۰ درصد تخریب شده‌اند و در شهرهای استان نیز ۷ هزار واحد مسکونی به طور کامل تخریب و ۸ هزار واحد نیز دچار آسیب ۵۰ درصدی شده‌اند.

۱۱- زلزله بوشهر در ۲۰ فروردین ۱۳۹۲

زلزله به شدت ۶.۱ درجه ریشتر ساعت ۱۶ و ۲۲ دقیقه و ۴۹ ثانیه روز سه شنبه در شهر کاکلی واقع در استان بوشهر رخ داده است. بر اساس آخرین آمار بر اثر زلزله عصر امروز در دشتی، ۳۲ نفر کشته و ۸۵۰ نفر زخمی شدند. تا کنون برآورد دقیقی از خسارات مالی نشده است. نکته قابل توجه وجود نیروگاه هسته‌ای در این استان و خطرات ویژه است که منطقه را تهدید می‌کند.

با توجه به آنچه گفته شد، شناخت ماهیت چگونگی تکوین و رخداد بلایا به ما کمک می‌کند تا در وحله اول و در مرحله پیشگیری از وقوع برخی از این سوانح جلوگیری نماییم و در وحله دوم با برنامه

ریزی اصولی و صحیح به امداد رسانی هرچه سریع تر حادثه دیدگان پرداخته و از اثرات مخرب بعد از وقوع زلزله بکاهیم.

در بحث امداد رسانی بعد از وقوع زلزله خوشبختانه علاوه بر سازمان های امداد رسانی مسئول مردم فهیم و نوع دوست کشورمان هر هنگام حادثه ای ناگوار در هر منطقه ای از کشورمان رخ داده به صورت خودجوش و داوطلبانه به کمک مردم حادثه دیده شتافته اند و سعی در رفع احتیاجات و نیازهای مردمی داشتند که به یکباره و در عرض چند ثانیه تمام دارایی و چه بسا افرادی از بستگان خود را از دست داده اند. نمونه بارز آن را در زلزله اخیر بوشهر و پیش از آن زلزله اهر، ورزقان و تابعه می توان به وضوح مشاهده نمود.

نحوه ارائه خدمات امدادی و نجات حادثه دیدگان و مدیریت عملیات امداد رسانی از مهم ترین مسایل بعد از وقوع سانحه می باشد که نیازمند کادر امدادگر آشنا به مسایل مدیریتی به منظور ارائه هر چه بهتر خدمات امدادرسانی است. در این نوشتار سعی شده است تا به بررسی یکی از ابعاد در وحله دوم یعنی برنامه ریزی اصولی در جهت کاهش اثرات مخرب بلایا پرداخته شود. مدیریت و ساماندهی کمک های مردمی که پس از وقوع سانحه به منطقه سرازیر می شود یکی از ابعاد مهم مدیریت عملیات امداد رسانی است و اجرای صحیح آن در تسکین آلام مردم سانحه دیده و جلب مشارکت آنها بسیار تاثیر گذار است.

هرمز صدیقی از امدادگران داوطلب کمپین یاری ملی ایرانیان در زیر نمونه هایی از مشکلات و مواردی که به علت یاری رسانی غیر حرفه ای مردم در زلزله آذربایجان ایجاد شد را بیان می کند:

۱- ترس و هراس بعد از وقوع زلزله

«تقریباً در همه مناطق مسکونی مردم از ترس وقوع زلزله یا پس لرزه ها از خانه خارج شده بودند و در پارک ها و در حواشی خیابان های شهر هم به سختی می شد جایی برای برپا کردن چادر پیدا کرد»

۲- نبود امکان دسترسی به مسئولان ستاد بحران منطقه

«در چنین شرایطی که یک منطقه به علت ترس از وقوع زلزله نظم و هماهنگی اش را از دست می دهد، سیستم کمک رسانی و مدیریت بحران نیز دچار اختلال می شود. این در حالی است که خود مسوولان ستادهای بحران نیز درگیر هراس و ترس از وقوع زلزله هستند و طبعاً در چنین مواردی امکان دسترسی به

آنان وجود ندارد و توقع چندان به جایی هم نیست که از یک فرد در موقعیت اضطرار که خود و خانواده‌اش را تهدید می‌کند، انتظار داشته باشیم خانواده‌اش را رها کند و به کمک دیگرانی بشتابد که در آن موقعیت بحرانی به آسانی قابل کنترل نیستند»

۳- اختلال در روند امداد رسانی به علت عدم وجود ساماندهی و مدیریت در ساعت های اول

بعد از وقوع سانحه

«در ورزقان به جرات می‌توانم بگویم که در ده ساعت اول وقوع زلزله، کمترین مدیریت و ساماندهی وجود نداشت و همین ده ساعت اول، خیلی از کمک‌رسانی‌های بعدی را هم با اختلال روبرو کرد»

۴- عدم عدالت در توزیع کالاها و امدادها به دلیل موقعیت جغرافیایی نا مساعد

«در همین زلزله ورزقان، برخی از روستاها به دلیل موقعیت جغرافیایی مناسب یا در مسیر جاده اصلی قرار داشتن، کمک‌های بیشتری را جلب کرده است در حالی که روستاهای دور افتاده از کمترین کمک‌ها هم محروم بوده اند.»

۵- ترافیک و مسدود شدن مسیرهای منتهی به مناطق بلا دیده به علت انبوه وسایل شخصی

مردمی که قصد کمک دارند

«حضور مردم عادی با وسایل نقلیه‌شان موجب مسدود شدن راه‌ها و اتلاف زمان می‌شود. بنابراین توازن در کمک‌رسانی از بین می‌رود و این مسئله تبعات بسیار گسترده‌ای برای کمک‌رسانان و کمک‌جویان به همراه دارد.»

۶- نبود امنیت کافی در منطقه

«باید به این مسئله توجه داشت که خواه ناخواه در هر منطقه‌ای بویژه در موقعیت‌های بحرانی یک عده وجود دارند که سعی دارند از موقعیت پیش آمده سوءاستفاده کنند. من به شخصه با گروه‌هایی مواجه بودم که ورودی روستاها را در جاده‌های اصلی قرق می‌کردند و مدعی می‌شدند که فی‌المثل سپاه جاده را بسته یا فلان ارگان مانع از ورود مردم بدون مجوز می‌شود. مردم هم که اطلاعی نداشتند به حرف آنها گوش می‌کردند و آن عده نیز وسیله‌های اهدایی را به دلخواه خود در میان برخی روستاها یا برخی خانه‌ها تقسیم

می‌کردند که قریب به اتفاق آنها خانه دوستان، فامیل یا آشنایان آن افراد بود. این چنین موقعیت‌هایی برای اشرار و اراذل جذابیت دارد و امنیت کمک‌رسانی را دستخوش اختلال می‌کند.»

۷- وجود افراد سود جو برای کسب خدمات ویژه افراد آسیب دیده

« عده‌ای هم از شهرها می‌آیند تا در روستای پدری یا پدربزرگی‌شان چیزی به نصیب ببرند. آنها در روستاها نه خانه‌ای داشته‌اند نه وسیله‌ای! اما برمی‌گردند و چون آشوب طلب هم هستند، توقع دارند که برای آنها هم خانه ساخته شود و . . . ، حتی برخی می‌آیند و از کمک‌های کالایی می‌خواهند. »

۸- تفاوت در نوع کالاهای ارسالی و حساسیت مردم نسبت به کالایی که دریافت می‌کنند.

«بعضی از افراد خود اقدام به خرید کالا برای مردم سانحه دیده می‌کنند که این علاوه بر ایجاد هزینه اضافی حمل و نقل ، تفاوت در نوع، جنس، کیفیت و رنگ کالا در نهایت منجر به اختلاف میان کمک‌جویان می‌شود.» انبارهای دسته بندی و سامان دهی کمک های مردمی به زلزله زدگان در تبریز جای سوزن انداختن ندارد! از شلوار ها راحتی پاره پوره بگیر که جای سالمی رویش نیست تا زیباترین و هیجان انگیزترین اسباب بازی ها کودکانه! روی سردر یکی از مهم ترین مراکز جمع آوری کمک های مردمی است، نوشته اند: از پذیرفتن البسه کهنه و استفاده شده معذوریم! این تراکت دو ماه پیش نصب شده است! علتش هم واضح است! اما چرا از دو ماه پیش؟ پاسخ این است کمک ها و کالاها یک دست نیست! واقعا نمی‌توانیم به یکی شلوار پاره پوره بدهیم و به دیگری شلوار نو! نمی‌خواهیم این تفاوت را برایشان ایجاد کنیم تا فکر کنند یکی عزیز است و دیگری نه! داستان این است که دو ماه اول تفاوت در کالاها برای ما چندان مشهود نبود، اما حضور مردم نوع دوست در منطقه و تقسیم کالاها بصورت پراکنده، موجب شد مردم نسبت به کالاهایی که میگیرند، حساس شوند!»

۹- وضعیت نا مساعد روحی و روانی افراد سانحه دیده، نزاع و درگیری

« این اشرار فقط کالای مردم را تصاحب نمی‌کنند، کار اصلی آنها، غارت مناعت طبع مردم است. در واقع وقتی زلزله‌زده‌ای می‌بیند که کسی به ناحق کالای او را برمی‌دارد، برآشفته می‌شود زیرا موقعیت روحی و روانی خوبی هم ندارد، بنابراین اگر قبلا اهالی فلان روستا در یک ماه اول زلزله ترجیح می‌دادند که کمک‌ها را ابتدا به روستاهای نیازمندتر برسانیم، امروز وضعیت کاملا فرق کرده است. حتی در خود

روستاها هم بر سر کالاها ممکن است دعوا و درگیری پیش بیاید. این نتیجه همان ناهماهنگی‌ها است که واقعا کار ما را هم با مشکل‌های فراوانی روبرو کرده است به نحوی که مدیریت منطقه و کمک‌ها تا حد زیادی از کنترل نهادها و مسوولان خارج شده است.»

۱۰- رفتار احساسی و عاطفی مردم یاری رسان و قضاوت کردن از روی ظاهر

« متأسفانه مردم عادی در منطقه کاملا احساسی برخورد می‌کنند و بنابراین کمک‌ها روانه روستاها یا کسانی می‌شود که ظاهر ترحم برانگیزتری داشته باشند. متأسفانه برخی ظاهرسازی می‌کنند تا کالا بگیرند. مردمی که مناعت طبعشان از آسمان هفتم می‌گذشت، حالا با توجه به تمام مقدماتی که پیشتر گفته شد، طمع کالا داشته باشند و برای دریافت آن حتی ظاهر سازی کنند. مثلا برای مردم زلزله زده عادت شده است که تا وقتی کسی به قصد کمک رسانی می‌آیند، دمپایی پای بیچه‌ها می‌کنند و در آن سرمای جانسوز لباس نازک تنشان می‌کنند تا دل‌های کمک‌رسانان را بیشتر به سمت بچرخانند! این برای ما که هر روز کارمان سر زدن به منطقه و تقسیم کمک‌ها است در حکم مرگ است. شاید شما متوجه نباشید که واقعا چه می‌گوییم! اما کار همه کمک‌رسانان را دشوار می‌کند. درگیری و نزاع ایجاد می‌کند و در واقع بدتر از خود زلزله به مردم صدمه می‌زند. »

۱۱- ایجاد روحیه توقع طلبی در بین مردم سانحه دیده

« که مدیریت بد و سوء کمک‌رسانی‌ها، از مردمی به آن پهلوانی که توانایی زیادی دارند، مردمی ضعیف و متوقع ساخته است که خود می‌نشینند و از هرکس توقع انجام کار دارد.»

تمامی آنچه گفته شد تنها بخشی از واقعیت‌هایی است که می‌توان به زبان آورد و تنها در زلزله منطقه آذربایجان شرقی این اتفاقات رخ داده است. بنابراین اهمیت وجود یک نهاد واحد که وظیفه نظارت و توزیع کمک‌های داوطلبانه را داشته باشد به وضوح درک می‌شود.

لازم به ذکر است که امدادهای مردمی فقط در سطح ارسال خوراک، پوشاک و کالا نیست چه بسا افرادی با تخصص‌های گوناگون مانند پزشک، پرستار، مددکار، مهندس ساختمان و... احساس مسئولیت کرده و به صورت فردی یا در قالب تیم‌های کوچک در منطقه حضور پیدا می‌کنند. این افراد در سازمان داوطلبان جمعیت هلال احمر عضو نیستند بنابراین هیچ‌گونه ساماندهی ندارند. متأسفانه مواردی از سوء استفاده

توسط افراد سودجو که با نام داوطلب به منطقه آمده اند نیز مشاهده شده است که به علت نبود منبع موثق از ذکر آن در این مطلب خودداری شده است. بنابراین یکی از نقش های این ارگان میتواند سازمان دهی داوطلبین و صدور مجوز برای حضور در منطقه باشد. همچنین ارائه خدمات به داوطلبان از جمله محل استراحت، لباس مخصوص، امکان استحمام، واکسیناسیون و

در ادامه بحث به بررسی زیرساختی، تعیین وظایف و پرسنل و رویکرد مددکاری اجتماعی در تشکیل "نهاد ساماندهی کمک های مردمی در سوانح" پرداخته می شود.

ضرورت انتخاب روش جامعه ای

نقش مددکاران اجتماعی در کمک به بازماندگان سوانح طبیعی قابل توجه است. برای این منظور این بخش سعی می کند به تشریح روند بررسی پرونده کاری و مهارت های مورد نیاز مددکاران اجتماعی برای کمک به بازماندگان بپردازد. این مهارتها عبارتند از: حمایت موقعیتی، ساخت امیدواری، مشاوره، اطمینان، تمرکز، توانایی ارائه راه حل های توسعه و ارجاع است.

مددکاران اجتماعی به عنوان عضو تیم امداد و نجات پس از وقوع سانحه در مناطق حضور می یابند. در شرایطی که قربانیان بازمانده در انتظار بیرون کشیدن اجساد از زیر آوار، تشییع جنازه متوفیان، تهیه یک پناهگاه و لوازم اولیه زندگی هستند، مددکاران اجتماعی با دانش و تخصص خود سعی می کنند این مدت انتظار را کوتاه تر کنند. در مرحله امداد و نجات، آنها به تسلی مجروحان و قربانیان، جمع اوری اطلاعات از بازماندگان، نیازها و مشکلاتشان می پردازند. در مرحله بازسازی نیز با کسب مجوز خدماتی از قبیل پرداخت نقدی کمکها، تهیه مسکن موقت برای بازماندگان، پیگیری وام مسکن و بازسازی خانه ها و هم چنین انجام مشاوره به سوگ دیدگان ارائه می دهند. (دواد و نوهرینگ (۱۹۹۶)، وبستر (۱۹۹۵) و بانرجی و گیلیسپی (۱۹۹۴))

مددکاران اجتماعی در بخش مهمی از تمام مراحل چرخه مدیریت بحران، مانند برنامه ریزی یا اجرای برنامه های آمادگی، سنجش بازدهی برنامه، بهبود برنامه مشارکت دارند. آنها می توانند به نیازهای خاص مددجویان رسیدگی و نیازهای امدادی گروه های آسیب پذیر از جمله زنان، کودکان، سالمندان، معلولان و افرادی که در پناهگاه های موقت زندگی می کنند شناسایی و پاسخ بدهند. (گیلاس ۱۹۹۶، وبستر ۱۹۹۵، پیفر ۱۹۹۳، نوریس ۱۹۸۹؛ سروکا و همکاران ۱۹۸۶). علاوه بر این مددکاران می توانند نقش بسیار مهمی

در برنامه های بازیابی فاجعه در سطح کلان داشته باشند. (کوک ۱۹۹۳). با توجه به آنچه گفته شد نقش مددکار اجتماعی در سوانح و بلایا را می توان به صورت زیر طبقه بندی کرد:

۱- پشتیبانی از افراد و خانواده ها؛

۲- برقراری لینک ها و ارتباط بین سازمان ها جهت کسب منابع

۳- کمک به مددجویان برای دسترسی به منابع و خدمات؛

۴- جلوگیری از مشکلات جسمی و روحی شدید؛

۵- جلوگیری از ایجاد اغتشاش و نگرانی ناشی از وضعیت بد روحی مددجویان

۶- مداخله برای تغییر سیستم های خرد و کلان برای بهبود وضعیت مددجویان.

۷- پیگیری های مجدد وضعیت مسکن و اشتغال مددجویان.

یکی از ویژگی های مردم سانحه دیده محدودیت درک خود را بعد از زلزله است که به علت فشارهای روانی ناشی از وقوع فاجعه می باشد. این محدودیت ادراک باعث می شود افرادی راه حل های محدودی برای غلبه بر وضع موجود داشته باشند در نتیجه آنها احساس تنش داخلی، ناتوانی می کنند و ممکن است برای فرار از مشکلات به خودکشی نیز فکر کنند.

مددکار اجتماعی سعی می کند تمرکز را در مددجو بازگرداند و به او راه حل های منطقی و متنوع پیشنهاد دهد. در نهایت از اضطراب وی کاسته و او را به وضعیت عادی برمی گرداند. (چن ۲۰۰۰)

یکی از منابع اضطراب برای بازماندگان حادثه فکر چگونگی تهیه سرپناه و مواد غذایی و کالای مورد نیاز برای خود و خانواده است. در اینجا مددکار اجتماعی به عنوان یک نیروی متخصص و آموزش دیده وارد عرصه شده و با ارائه یک برنامه کارآمد نحوه امدادسانی به مددجویان را ساماندهی می کند.

در این برنامه از مدل برنامه ریزی اجتماعی استفاده شده است. سابقه این روش در مددکاری اجتماعی را می توان در انجمن سازماندهی امور خیریه جستجو نمود. هدف اصلی در این روش، اصلاح و بهبود شرایط به گونه ای منطقی و کنترل شده است. مدل برنامه ریزی اجتماعی سازماندهی جامعه را به عنوان

یک فرآیند تکنیکی حل مشکل در نظر می‌گیرد. به طور کلی مددکاران اجتماعی در زمینه مدیریت، رهبری و سیاست‌گذاری از مدل برنامه ریزی اجتماعی استفاده می‌کنند. (اقلیما، ۱۳۸۸: ۹۰)

جان آیکلین و آرمند لوفر (۱۹۷۲) فعالیت‌های برنامه ریزان را به شرح زیر توصیف می‌کند:

- ۱- یافتن حقایق و تعیین مشکل
- ۲- ساخت ارتباط و ساختارهای اجرایی
- ۳- انتخاب و تعیین اهداف اجتماعی و خط‌مشی‌ها در طرح‌های علمی
- ۴- اجرای بخشی از طرح
- ۵- نظارت و کنترل و ارزیابی اطلاعات بازخوردی

در کل باید گفت در برنامه ریزی اجتماعی چهار حوزه برای بررسی و مطالعه وجود دارد: حوزه برنامه ریزی جمعیتی، حوزه تغییر نهاد‌های اجتماعی، حوزه برنامه ریزی اجتماعی با مفهوم خاص، حوزه برنامه ریزی یکپارچه. (اقلیما، ۱۳۸۸: ۹۴) این نوشتار در حوزه تغییر نهاد‌های اجتماعی قرار می‌گیرد.

اولین مساله‌ای که برای تغییر اجتماعی به وسیله برنامه ریزی اجتماعی لازم است عوامل ایجاد تغییر هستند. این عوامل به شش زمینه‌ی ذی‌مربوط می‌شوند.

- ◆ همبستگی مختلف سیستم اجتماعی از بین رفته باشد.
- ◆ ناتوانی افراد در تنظیم خود با محیط اجتماعی
- ◆ سختی تمرکز ساختارهای اجتماعی
- ◆ تراکم جمعیت زیاد در منطقه
- ◆ اختلالات اجتماعی که در یک منطقه وجود دارد.
- ◆ خلاقیت‌ها و نوآوری‌هایی که باعث تغییر اجتماعی می‌شود. (اقلیما، ۱۳۸۸: ۹۴)

با توجه به وجود این زمینه‌ها در مناطق سانحه‌دیده استفاده از مدل برنامه ریزی اجتماعی برای طرح ریزی تشکیل نهاد اجتماعی مناسب است.

بررسی نحوه عمل ارگان های دولتی هنگام بروز سانحه

ارگان ها و سازمان های دولتی مختلفی هنگام بروز حوادث و سوانح وارد عمل می شوند از جمله سازمان هلال احمر، سپاه، ارتش، بسیج مستضعفین و.... این در حالی است که هر کدام از این ارگان ها با شیوه مخصوص خود عمل کرده و چه بسا موازی کاری های بسیاری در بین آنها صورت می گیرد. به طور مثال بسیج مستضعفین یک شماره حساب برای جمع آوری کمک های نقدی معرفی کرده و جمعیت هلال احمر نیز یک شماره حساب صندوق متمرکز. هم چنین در فضای مجازی شاهد فعالیت سایت هایی جعلی هستیم که با سواستفاده از احساسات مردم اقدام به جمع آوری کمک های مردمی می کنند. از طرفی سایر موسسات خیریه نیز اقدام به اعمال مشابهی می کنند که در زیر نمونه هایی از آن را می بینیم.

مهم:

۱- **بنیاد کودک یکی از معتبرترین ارگان های غیر دولتی خیریه کمک های نقدی، به زلزله زدگان را**

قبول می نماید.

• پرداخت کارت به کارت از طریق دستگاههای خودپرداز (ATM) شماره کارت - ۱۸۳۰

۶۰۳۷-۹۹۱۰-۷۷۷۱

• شماره حساب ۰۱۰۱۰۱۷۵۲۴۰۰۰ بانک ملی بنام موسسه خیریه رفاه کودک - شماره شبا

IR۷۵۰۱۷۰۰۰۰۰۰۰۰۱۰۱۰۱۷۵۲۴۰۰۰

• شماره حساب ۰۲۰۰۹۵۹۲۳۹۰۰۱ بانک پارسیان - شماره شبا

۰۳۰۵۴۰۱۰۵۵۸۱۰۲۰۹۵۹۲۳۹۰۰۱

• پرداخت آنلاین برای کمک به زلزله زدگان از طریق بنیاد کودک

۲- موسسه خیریه مهرطه شماره کارت ۰۲۷۴-۱۲۹۰-۰۹۳۲-۴۶۴۴ در شعبه اسفندیار بانک اقتصاد

نوین (کد ۱۴۷) را برای دریافت کمک های نقدی اعلام نموده است.

مهم:

به دلیل اینکه هلال احمر کمک های غیر نقدی را قبول نمی کند می توانید از طریق بنگاه خیریه مهرطه لوازم مورد نیاز را به آدرس این موسسه ارسال نمایید.

آدرس: تهران - خیابان میرزای شیرازی - نرسیده به خیابان شهید بهشتی (عباس آباد) - کوچه شهدا - پلاک ۱۰
شماره های تماس: ۱۸۴۴ ۸۸۷۰ - ۸۸۷۱۷۳۱۸ - ۸۸۵۵۲۲۲۴

- **موسسه مهرطه مرکز شبانه روزی نگهداری از دختران نیازمند سرپرست**
- **لوازمی که در اختیار زلزله زدگان قرار می گیرد بهتر است لوکس و گران قیمت نباشد.**

چنانچه ذکر شد با وجود این نیروها مردم از نحوه امداد رسانی رضایت نداشتند و آن را سلیقه ای می دانستند. از طرفی با وجود این ارگان ها عده ای به صورت شخصی و با هزینه فردی خود در منطقه حضور پیدا می کنند. تغییر گرایش مردم در نحوه کمک رسانی به زلزله زدگان، گرچه ظاهری زیبا دارد، اما درون آن حکایت و حدیثی تلخ نهفته است که اولاً این گونه کمک رسانی ها به طور مستقیم به نوعی موجب تحقیر نیازمندان در حادثه می شود، درحالی که عرضه و ارائه آن در چارچوب دستگاه های دولتی و سازمان یافته مردمی، چنین اثر سوء و ناموجهی را ندارد.

ثانیاً افزایش کمک های مستقیم مردمی به آسیب دیدگان زلزله، نشان دهنده بی اعتمادی به متصدیان و دستگاه های مرتبط در امر کمک رسانی است که این دغدغه ای مهم و قابل طرح می باشد. (غریبی، سایت خلیج فارس)

سازمان داوطلبان هلال احمر به عنوان مرجع اصلی امداد رسانی در هنگام بروز سانحه طبق وظایف خود تنها می تواند به مدت ۳۰ روز در منطقه حضور داشته باشد و امداد رسانی کند. بنابراین ضرورت وجود نهاد ساماندهی بعد از آن احساس می شود. (نخساز، معاون امور داوطلبان سازمان)

نقش فدراسیون بین المللی جمعیت های صلیب سرخ و هلال احمر

فدراسیون بین المللی جمعیت های صلیب سرخ و هلال احمر به سال ۱۹۱۹، پس از پایان جنگ جهانی اول، در شهر پاریس، تحت عنوان لیگ جمعیت های صلیب سرخ، تأسیس شد. جنگ نیاز به همکاری میان جمعیت های صلیب سرخ را نشان داده بود. این جمعیت ها از طریق فعالیت های بشردوستانه خود به

سوی اسیران جنگ و رزمندگان، میلیون داوطلب را به سوی خود جلب کرده و مجموعه عظیمی از تخصص پدید آورده بودند. اروپای ویران شده نمی توانست چنین منبعی را از دست بدهد. درین میان ، هنری دیسون، رئیس کمیته جنگ صلیب سرخ آمریکا، پیشنهاد کرد فدراسیونی از این جمعیت های ملی شود. یک کنفرانس بین المللی پزشکی که به ابتکار دیویسون برگزار شد، به ایجاد لیگ جمعیت های صلیب سرخ انجامید ، که در اکتبر ۱۹۸۳ به لیگ جمعیت های صلیب سرخ و هلال احمر، و سپس، نوامبر ۱۹۹۱ به فدراسیون بین المللی جمعیت های صلیب سرخ و هلال احمر تغییر نام داد. نخستین هدف فدراسیون ، بهبود بهداشت مردم کشورهای بود که در طول چهار سال جنگ محتمل آلام بسیار شده بودند. اهداف آن عبارت بود از تقویت و وحدت جمعیت های صلیب سرخ موجود و ترویج ایجاد جمعیت های جدید جهت فعالیت های بهداشتی. جمعیت های موسس ، پنج جمعیت بودند: بریتانیا، فرانسه، ایتالیا، ژاپن و ایالات متحده آمریکا. این شمار در گذر سالیان افزایش یافت و در حال حاضر به ۱۷۸ جمعیت به رسمیت شناخته شده ، رسیده است - تقریباً یک جمعیت در هر کشور. وظیفه اصلی آن در آغاز بود از مکم به قربانیان تیفوس و قحطی در لهستان ، امروزه، فدراسیون ، سالانه ۸۰ امدادی را هدایت می نماید.

وظایف فدراسیون :

- ۱- ایجاد هماهنگی و ارتباط دائمی بین جمعیت های ملی
- ۲- تشویق در خصوص تشکیل و توسعه یک جمعیت ملی رسمی و مستقل در کشورها
- ۳- امداد رسانی به قربانیان سوانح با کلیه وسایل موجود
- ۴- کمک به جمعیت های ملی در امدادگی امداد سوانح و سازماندهی فعالیتها و عملیتهای عملیات امدادی آنها
- ۵- سازماندهی ، هماهنگی و هدایت عملیات و تلاشهای امداد بین المللی مطابق با اصول و قوانین مصوب کنفرانس بین المللی صلیب سرخ و هلال احمر
- ۶- تشویق و هماهنگی شرکت جمعیت های ملی در فعالیتهای مربوط به حفاظت از بهداشت عمومی و ارتقاء سطح رفاه اجتماعی با همکاری مقامات ملی ذیربط .

- ۷- تشویق و هماهنگی نمودن جمعیت های ملی به منظور آموزش آرمانهای بشر دوستانه به جوانان و توسعه روابط دوستانه بین جوانان تمامی کشورها
- ۸- کمک به جمعیت های ملی به منظور جذب اعضا از میان عموم مردم و آموزش اصول و آرمانهای صلیب سرخ و هلال احمر به آنان
- ۱۰- کمک به کمیته بین المللی صلیب سرخ در جهت ارتقاء و توسعه حقوق بشر دوستانه بین المللی
- ۱۱- ایفاء نقش نمایندگی رسمی جمعیت های عضو در صحنه های بین المللی و حفاظت از همبستگی و حمایت از منابع جمعیت های عضو
- ۱۲- اجرای وظایفی که توسط کنفرانس بین المللی صلیب سرخ و هلال احمر بر عهده اش گذارده می شود.

نمونه کمک های بین المللی در زلزله اخیر آذربایجان:

ابراز همدردی جمعیتها و سازمانهای بین المللی با زلزله زدگان:

ردیف	نام قاره	تعداد کشور	نام کشورها
۱	آسیا	۱۴	تایوان، سنگاپور، ژاپن، ازبکستان، افغانستان، تاجیکستان، قزاقستان، آذربایجان، چین، تایوان، کره شمالی، کره جنوبی، قرقیزستان، لبنان
۲	اروپا	۹	ترکیه، آلمان، مجارستان، روسیه، بلژیک، نروژ، سوئیس، اکراین، کوزوو
۳	آفریقا	۳	سنگال، مصر، تونس
۴	استرالیا	۱	استرالیا
۵	آمریکا	۱	کانادا
۶	NGO	۱۳	فدراسیون بین المللی جمعیتهای صلیب سرخ و هلال احمر، دفتر یونیسف در تهران، دفتر پزشکان بدون مرز در تهران، دفتر منطقه ای فدراسیون منا، تشریفات وزارت امور خارجه، بخش ارتباطات فدراسیون بین المللی جمعیت هلال احمر و صلیب سرخ، سازمان ملل اچا، بخش روابط بین الملل و مشارکت استراتژیکی فدراسیون در منطقه منا، کمیته اسلامی هلال بین الملل، پیر ریتر (رئیس نمایندگی کمیته بین المللی صلیب سرخ)، بخش عملیات اضطراری فدراسیون، اداره اسکان و سرپناه فدراسیون، سازمان ملل

طرح پیشنهادی نهاد ساماندهی کمک های مردمی در سوانح و بلايا

سازمان های هدایتگر

الف: معاونت عملیات امداد و نجات

این معاونت در حوزه نجات با هدف گذاری ، برنامه ریزی تخصصی به منظور توسعه ، ارتقاء و سازماندهی پایگاه ها، پست های امداد و نجات و تیم ها فرآیند جستجو ، نجات. با بکارگیری سگ های تجسس، تجهیزات زنده یاب و تجهیزات نجات اقدام به رها سازی و نجات فرد گرفتار در خودرو تصادفی ، آوار و ... می نمایند. و در حوزه امداد با هدف گذاری ، ساماندهی، نظارت و ارزیابی به منظور ارتقاء فرآیند امداد رسانی (بهداشت ، تغذیه ، حمایت روانی ، اسکان اضطراری ، پناهندگان و آوارگان و ...) با تهیه دستورالعمل های مربوط ، جهت ساماندهی امور فوق ، ارائه خدمات می نماید.

در اجرای این طرح می توان به فعالیت های این سازمان در حوزه امداد توجه داشت.

ب: معاونت برنامه ریزی و آمادگی

س واکتس مؤثر در

برابر حوادث و سوانح عبارتست از :

- نیازسنجی آموزشی و پژوهشی امداد و نجات در سطح کشور
- جمع آوری اطلاعات و ایجاد بانک جامع اطلاعات امدادگران و نجاتگران
- آزمایش و امکان سنجی جهت ارائه راهکارهای بهینه در راستای ارتقاء فعالیتهای سازمان
- ارائه و اجرای دوره های آموزشی تخصصی امداد و نجات
- تسهیلات مربوط به امدادگران : بیمه ، کمک هزینه ، تجهیزات انفرادی ، اردو ، ...
- صدور و تحویل کارت شناسایی و گواهی درجات نجاتگریکم واینار
- اجرای مانورهای تخصصی در شرایط واقعی (در سطوح منطقه ای -استانی -کشوری)
- همکاری در تدوین استراتژی بین الملل جمعیت هلال احمر
- تهیه سرفصلهای آموزش تخصصی و اقدام در جهت تهیه محتوای آموزشی
- تهیه و تدوین دستورالعمل های سازمانی (باشگاه امدادگران و نجاتگران و.....)

- نهایی سازی برنامه عملیاتی استراتژیک سازمان امداد و نجات.

ج: سازمان داوطلبان

این سازمان از بدو تاسیس تا کنون خدمات متنوعی ارائه نموده است. سازمان هلال احمر در حال حاضر از خدمات صدها هزار داوطلب در سراسر کشور بهره مند است و دو مأموریت اصلی بر عهده دارد تا با استفاده از خدمات و حمایت های داوطلبانه نیاز اقشار آسیب پذیر و آسیب دیده را شناسایی و برآورده نماید.

مأموریت اول: جذب و سازماندهی نیروهای انسانی داوطلب اجرای برنامه های فرهنگی و ترویجی جهت گسترش خدمات بشردوستانه، برنامه ریزی آموزشی و بهره گیری از خدمات داوطلبان، اجرای برنامه هایی جهت حفظ و ماندگاری و انسجام داوطلبان و اجرای برنامه ها و پروژه های بین المللی.

مأموریت دوم: ارائه خدمت به بیماران و نیازمندان و آسیب دیدگان حوادث و سوانح در شرایط عادی و یا هنگام بروز حوادث.

این سازمان به عنوان هدایتگر اصلی برنامه در نظر گرفته شده است.

تشریح هدف:

هدف اصلی: تشکیل نهاد مسئول جمع آوری کمک های مردمی و ساماندهی داوطلبانی که به صورت خودجوش و بدون هیچ وابستگی سازمانی در منطقه حضور یافته اند.

اهداف جزئی:

- خدمت رسانی و توزیع عادلانه کالا و امداد ها میان بازماندگان سانحه.

- جلوگیری از اغتشاش هنگام توزیع کالا و امدادها

- حفظ حرمت و کرامت انسانی بازماندگان و مددجویان

- توجه به نیاز های گروه های خاص

- جلوگیری از حضور افراد فرصت طلب و سودجو در منطقه

راهکارها

در هنگام وقوع سانحه با گستردگی جغرافیایی زیاد ستاد مدیریت بحران آن منطقه نمی تواند به موقع وارد عمل شود زیرا پرسنل و مسئولان خود نیز دچار اضطراب و نگرانی برای خانواده هایشان هستند. در این شرایط، اگر بتوان ستادهای مدیریت بحران شهرها یا مناطق همسایه را مسئول ساماندهی کرد، زمان و کیفیت کمک‌رسانی به سطح مطلوب نزدیک‌تر می‌شود. اگر اختیارات مدیریتی بحران دست‌کم در یکی دو روز اول حادثه بر عهده همسایگان باشد، سریع‌تر و منظم‌تر می‌شد مقدمات کمک‌رسانی را فراهم کرد و موقعیت را از بحران حاد خارج ساخت. نکته‌ای قابل توجه این است که تفویض اختیارات و مسئولیت‌های مدیریت بحران به ستادهای همسایه، متضمن داشتن اطلاعات دقیق آماری، جغرافیایی و فرهنگی است که البته با توجه به رشد وقوع حوادث طبیعی در کشور، این موضوع اهمیت بیشتری یافته و نیازمند توجه و برنامه‌ریزی است.

وجود نیروهای آموزش دیده و متخصص از نیازهای انکارناپذیر کشورمان است. بهتر است به تجربه ژاپن در این زمینه توجه شود. برنامه‌های جدید آموزش امدادگران برای شرایط مشابه در ژاپن: در ماه‌های بعد از زلزله مارس ۲۰۱۱، سازمانهای امدادی ژاپن برنامه‌های آموزشی جدیدی برای پرورش امدادگران متخصص و کارآزموده برای مواجهه با شرایط مشابه تدوین و اجرا کردند. مثلاً سازمان غیردولتی "فایق صلح" برنامه جدیدی برای پرورش رهبران تیمهای داوطلب امداد اجرا کرد. در این برنامه با هدف تربیت ۴۰۰۰ نفر رهبر تیم امدادی ژاپنی و بین‌المللی برنامه‌ای آموزشی ۸ روزه از روز ۵ نوامبر ۲۰۱۱ آغاز شد. این برنامه با هدف پرورش رهبران مراکز داوطلبان امدادگر در هنگام سوانح طبیعی و انسانی و ایفای نقش ارتباطی بین این مراکز و دولت‌های محلی و مرکزی و همچنین مدیریت تیم‌های داوطلب امداد در هنگام سوانح اجرا شد. این برنامه‌های آموزشی ۸ روزه با اجرای یک تمرین دو روزه مدیریت یک تیم امدادی داوطلب از سوی افراد تحت آموزش خاتمه می‌یابد.

اطلاع‌رسانی به هنگام و صحیح از مواردی است که در تجربیات حوادث گذشته چندان مورد توجه قرار نگرفته است. اطلاع‌رسانی مهم‌ترین بخش مدیریت بحران است که تاثیر بسیاری در آرامش مردم، هدایت کمک‌ها و کاستن از تلفات دارد. رسانه و اصحاب رسانه می‌تواند پل ارتباطی مؤثری بین مردم و دولت باشد. چنانچه رسانه بر اساس واقعیت‌های جامعه در قبل، حین و پس از بحران‌های طبیعی به طور مستمر و پویا فعال باشد و با شناخت کافی از بحران‌های ناشی از حوادث طبیعی به بررسی و نقد کارشناسانه از آن

بپردازد، می‌تواند ضمن افزایش فرهنگ عمومی جامعه، نسبت به افزایش ایمنی در برابر حوادث طبیعی بسیار مؤثر بوده و در چرخه مدیریت بحران و در تمامی مراحل آن از جمله آمادگی و سازماندهی در کنار مردم با دولت و یا در کنار دولت با مردم باشد. بنابراین رسانه و اصحاب رسانه (عوامل اجرایی رسانه) می‌تواند نقش مؤثری در فرهنگ سازی به ویژه بعد از بروز سانحه داشته باشند یعنی در حین بحران در کنترل به موقع بحران، انتقال نیازهای واقعی جامعه بحران زده و انتقال به موقع خدمات ارزشمند دولت و گروههای خدمات رسان مفید بوده و پس از بحران نیز در عادی سازی جامعه بحران زده و انجام اقدامات پیشگیرانه که با تداوم آموزش‌ها و اقدامات فرهنگی انجام می‌گیرد، مشمرالثرم قرار گیرد.

چگونگی نیازسنجی برای تهیه کالا و خدمات نیز مسئله مهمی است. نباید بر اساس تشخیص شخصی وارد عمل شد بلکه باید در این مرحله مردم را مشارکت داد. نیاز مردم بر حسب سبک زندگیشان متفاوت است و باید به تفاوت فرهنگی، قومیتی و معیشتی توجه داشت. تشکیل تیم هایی برای انجام نیاز سنجی ضروری است. هم چنین میتوان از مسئولان محلی کمک گرفت و به کار سرعت بخشید.

از برنامه های بلند مدت این نهاد می‌تواند جلب اعتماد عمومی و سرمایه اجتماعی از دست رفته مردم باشد. عدم همبستگی و سرمایه اجتماعی در بین مردم آسیب دیده باعث بروز اختلافات و جنگ های روانی در بین آنان می‌شود که چه بسا آسیب ان از خود سانحه بر سلامت روان مردم بیشتر است. برای ایجاد وضعیت مطلوب نیز نحوه برخورد صحیح امداد گران اطلاع رسانی درست و امداد رسانی عادلانه نقش مؤثری در توجیه مردم دارد.

چارت تشکیلاتی

-مدیر

-معاون

-مسئول دفتر

-کارشناس مسئول هماهنگی امور ارگان های دولتی

-کارشناس هماهنگی امور ارگان های خیریه غیر دولتی

- کارشناس مسئول هماهنگی امور داوطلبان متخصص

-کارشناس مسئول هماهنگی جمع آوری کمک های نقدی

-کارشناس مسئول هماهنگی جمع آوری کمک های غیر نقدی

-کارشناس آموزش نیرو ها

-کارشناس نیاز سنجی منطقه

-کارشناس اطلاعات استراتژیک منطقه

-کارشناس رابط نهاد و افراد بومی (مشارکت مردمی)

-کارشناس ترخیص، توزیع و امور حمل و نقل کالا

اهم شرح وظایف

-برنامه ریزی جهت جلب اعتماد عمومی مردم و تبلیغات موثر و کارآمد

-برنامه ریزی جهت جلب اعتماد و مشارکت ارگان های دولتی و غیر دولتی

-برنامه ریزی و هماهنگی جهت آموزش نیروهای متخصص

-طراحی ساز و کار تشکیل صندوق جذب و جمع آوری کمک های نقدی

-طراحی سازو کار تشکیل صندوق های جذب و جمع آوری کمک های غیر نقدی و فرایند

جداسازی، بسته بندی و توزیع

-طراحی سازو کار توزیع کالا و رسیدگی به آسیب دیدگان با توجه به ویژگی های فرهنگی و بومی همان

منطقه

- زمینه سازی هماهنگی فعالیت های غیردولتی داخلی و خارجی، تشکل های مردمی و سازمان های غیردولتی منطقه ای و بین المللی در خصوص جمع آوری منابع امداد رسانی

-انجام تحقیقات و مطالعات جهت شناخت ویژگی های جغرافیایی، فرهنگی، اقتصادی، معیشتی و سبک زندگی مردم منطقه

-برقراری ارتباط مستمر با مجامع و سازمان های امداد سان در داخل و خارج کشور

- زمینه سازی مشارکت مردم منطقه آسیب دیده برای حضور در صحنه

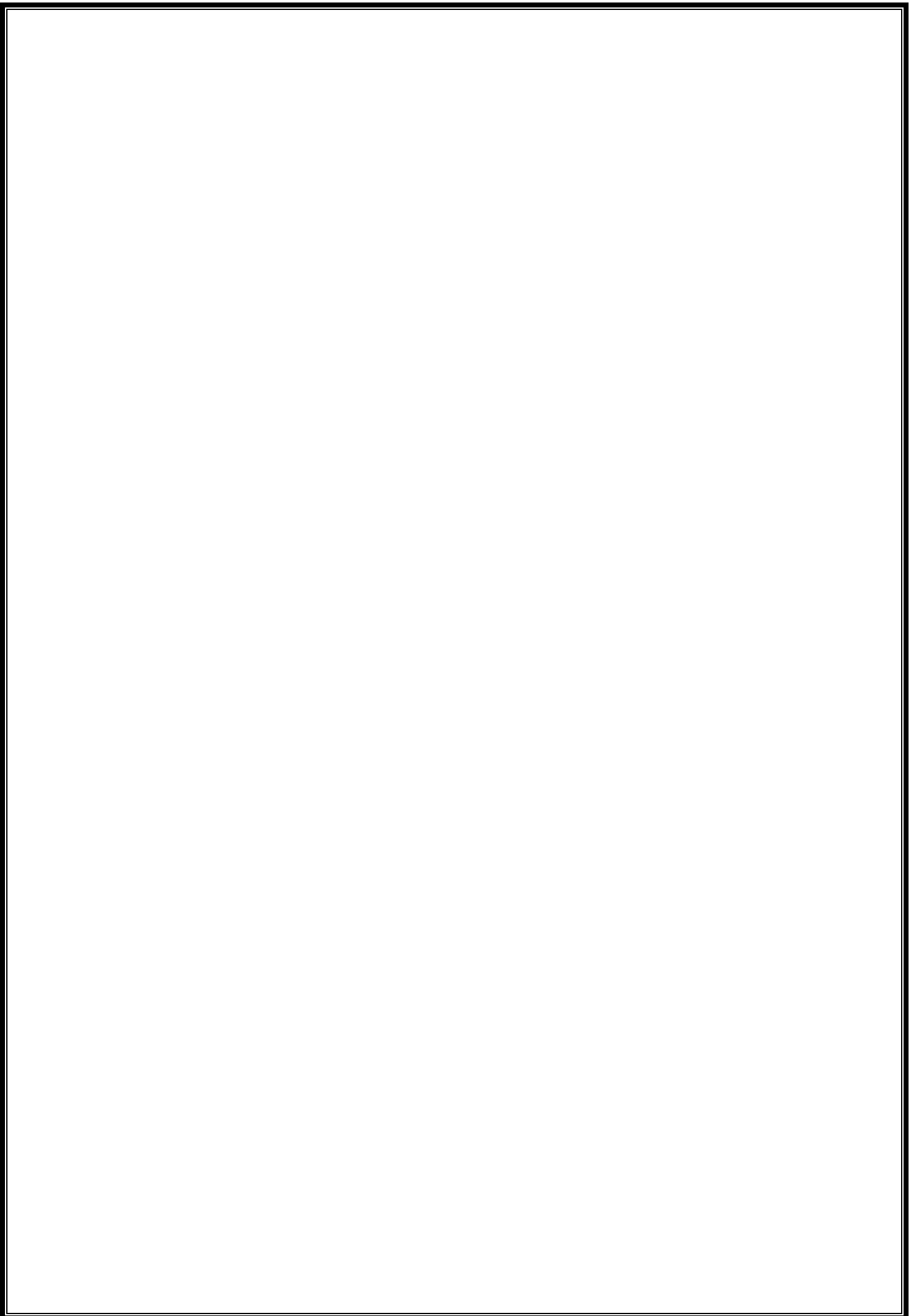
- اقدامات موثر جهت جلوگیری از سوء استفاده افراد و گروه ها از احساسات مردم از طریق اطلاع رسانی صحیح به مردم

-برنامه ریزی جهت استفاده از تکنولوژی های به روز و کارآمد در جهت منافع مردم منطقه حادثه دیده

نتیجه و خلاصه گیری

آینده نگری و برنامه ریزی در جهت تحول از وضعیت موجود به شرایط بهتر، در کشور های توسعه یافته، موجب کاهش خسارات انسانی و هزینه های اجتماعی جامعه در صورت واقعه طبیعی شده است. عدم وجود این دو ویژگی در کشورهای کمتر توسعه یافته سبب از دست رفتن جان هزاران انسان در مقابل بحران هایی نظیر زلزله شده است. مشکلات عظیمی پس از زلزله به وجود می آید که در صورت بی توجهی و یا اشتباه در فرآیند حل مشکل اثر آن تا نسل ها می تواند ادامه داشته باشد. مددکاران اجتماعی با دانش و تخصص خود می توانند برنامه ریزی موثری در جهت کاهش آسیب ها داشته باشند.

بنابر این اگر زلزله و خطرهای ناشی از آن را جدی بگیریم و برنامه مناسبی را به صورت کوتاه مدت، استفاده از رسانه های گروهی و شبکه های اجتماعی) و دراز مدت (آموزش و توجیه سازی مردم و تربیت آموزشیاران مجرب) برای آن تدوین کنیم، می توانیم به رویارویی موفق با این پدیده طبیعی امیدوار باشیم. بی شک استفاده از تجربیات کشور های دیگر در این زمینه می تواند بسیار سودمند باشد. باید به این نکته توجه داشت که بسیاری از مشکلات ریشه در فرهنگ جوامع دارد و باید برای اجرای طرح و برنامه به این نکته کلیدی توجه لازم مبذول گردد.

منابع

- ۱- فتحی رشید، علی. قلی زاده، الهام. رویکرد جامعه شناختی به مدیریت بحران مناطق زلزله زده؛ مجموعه مقالات دومین همایش جامعه ایمن شهر تهران
- ۲- روستا، مجید. آموزه ها و برنامه های بازسازی پس از زلزله؛ فصلنامه هفت شهر. شماره ۱۸. ۱۳۸۳
- ۳- ناطقی الهی، فریبرز. مدیریت بحران زمین لرزه ابر شهر ها؛ پژوهشگاه بین المللی زمین شناسی و مهندسی زلزله، ۱۳۷۹
- ۴- شایانفر، حجت علی. بررسی سیر تحول مدیریت حوادث و سوانح در ایران، ۱۳۸۸
- ۵- اقلیما، مصطفی. مددکاری اجتماعی کار با جامعه. نشر ارغوان. ۱۳۸۵
- ۶- سایت فدراسیون بین المللی صلیب سرخ www.ifrc.org
- ۷- سایت سازمان مدیریت بحران <http://www.ndmo.org>
- ۸- <http://khabaronline.ir>